

Marsh fritillary
Brith y gors

Rhos pasture is a Local Biodiversity Action Plan habitat in Ceredigion, and the Wildlife Trust is working in partnership with other conservation organisations in the county to protect it for the future.

gyfer y dyfodol.

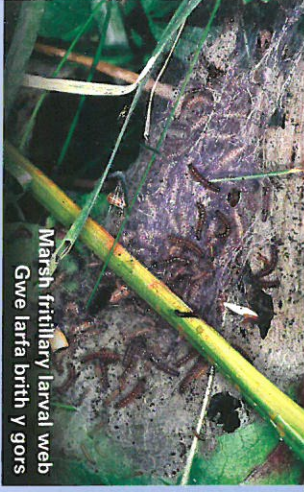
Mae porfa rhos yn gynefin y Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth yng Ngheredigion ac mae'r Ymddiriedolaeth Natur yn gweithio mewn partneriaeth â sefydliadau cadwriaethol eraill yn y sir, i'w warchod ar gyfer y dyfodol.

Mae uchder y glaswellt yn amrywio a gall gynnwys twmpathau cymharol fawr yn ogystal â chlytau o llystyfiant dyr iawn, sy'n llawn hesg yn aml. Yn ogystal â Bara'r Cythraul, ymhlith y planhigion cyffredin eraill a welir yma mae Fys y Ceirw a Thresgl, y ddau gyda blodau melyn, Blodau'r Brain, sy'n binc ysgafn, a blodau talach fel Erwain a Llysiau'r Angel.

Mae gwellt y gweunydd a phorta o frwyn, sydd i'w gweld yn helaeth yn Rhos Glyn Yr Helyg, yn gynefin blaenoriaeth yng Nghymru. Gwellt y math yma o laswelltroedd yng ngorllewin Prydain yn bennaf: mae'r ardal oedd lle ceir draeniad gwael yng Ngheredigion, a glawiad cymharol drwm, yn gwneud y sir yn gadarnle ar gyfer y cynefin yn genedlaethol.

Purple moor grass and rush pasture, which dominates Rhos Glyn Yr Helyg, is a priority habitat in Wales. These kinds of grassland occur mainly in the west of Britain: the areas of poor drainage in Ceredigion, combined with the relatively high rainfall, make the county a stronghold for the habitat in national terms.

The grasslands are very variable in height and may contain quite large tussocks as well as patches of very short vegetation, which are often rich in sedges. As well as Devil's-bit scabious, common plants include sprawling Greater bird's-foot trefoil and Tormentil, both with yellow flowers, delicate pink Ragged robin, and taller flowers like Meadowsweet and Wild angelica.

Marsh fritillary larval web
Gwe larfa brith y gors

The caterpillars hibernate together throughout the winter and then separate in the early spring, changing into a chrysalis in April or May. The adults emerge to fly again in early summer.

Rhos Glyn Yr Helyg is home to a thriving population of the nationally threatened Marsh Fritillary butterfly. In fact, the site is so important for the species that it has been designated a SSSI (Site of Special Scientific Interest). Living mainly at the southern end of the reserve, the butterfly finds the habitat it needs amongst the damp grassland, where its foodplant, the blue-flowered Devil's-bit Scabious (*Succisa pratensis*), grows in abundance. It also needs grassland of mixed height, which we achieve on this reserve by grazing with cattle in the summer.

The adult butterfly generally flies in late May and June and is very characteristic with its brown, orange and yellow patterning. The eggs are laid underneath the leaves of Devil's-bit Scabious and hatch into caterpillars that can be seen from July until September. During this time they are easy to spot because they feed together under a cobweb-like structure called a 'larval web'.

The caterpillars hibernate together throughout the winter and then separate in the early spring, changing into a chrysalis in April or May. The adults emerge to fly again in early summer.

Mae Rhos Glyn Yr Helyg yn gartref i boblogaeth ffriniannus o'r glöyn byw sydd dan fgyrthiad yn genedlaethol, Brith y Gors. Yn wir, mae'r safle mor bwysig i'r rhywogaeth fel ei fod wedi cael ei ddynodi'n SodDdGA (Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig). Yn byw yn mhen deheuol y warchodfa'n bennaf, mae'r glöyn byw'n cael hyd i'r cynefin y mae ei angen ymhlith y glaswelltir gwlyb, lle mae'r planhigion sy'n fwyd iddo, Bara'r Cythraul (*Succisa pratensis*), yn tyfu'n eang. Mae angen glaswelltir o uchder amrywïol hefyd, ac fe sicheir nyn yn y warchodfa drwy gael gwartheg i borl yma yn ystod y haf.

Mae'r oedolyn yn hedfan o amgylch tua diwedd Mai ac yn ystod mis Mehefin yn gyffredinol, ac mae'n nodweddiadol iawn, gyda'i batrwm brown, oren a melyn. Mae'r wyau'n cael eu gosod dan ddail Bara'r Cythraul ac yn deor yn lindys y gellir eu gweld rhwng misoedd Gorffennaf a Medi. Yn ystod yr amser yma, maent yn hawdd i'w gweld am eu bod yn bwydo gyda'i gilydd dan strwythur tebyg i we a elwir yn 'we larfa'.

Mae'r lindys yn gaeafysgu gyda'i gilydd drwy gydol y gaeaf ac yna'n gwahanu ar ddechrau'r gwanwyn, gan newid yn chwiler yn ystod mis Ebrill neu fis Mai. Mae'r oedolion yn ymddangos yn hedfan ar ddechrau'r haf.

rhyw faint o'r tir yn wlyb iawn yn y gaeaf ac mae'n syniad da gwisgo esgidiau glaw y warchodfa drwy gydol y flwyddyn. Mae'r warchodfa'n wastad ond gall y tir fod yn anwastad iawn mewn manau, a cheir giataiau a chamfeydd.

Eich diogelwch - Os yn cerdded ar eich pen eich hun, dywedwch wrth rywun ble rydych chi'n mynd i'r ymyl eich disgwyl yn ôl. Gwisgwch ddillad ac esgidiau priodol, gan gynnwio ymlaen llaw ar gyfer newid yn y tywydd. Mae map Arolwg Ordnans yn ddefnyddiol bob amser am wybodaeth bellach. Cadwch at y Cod Cefn Gwlad os gwelwch yn dda.

The Wildlife Trust of South and West Wales works to conserve all forms of wildlife. We manage nearly 100 nature reserves comprising woodlands, meadows, moors, marshes, and islands such as Skomer. We campaign on your behalf against damaging development, provide advice on your land management needs and help people of all ages to understand and enjoy our wildlife.

You can help.... Volunteers are essential to the Trust. Whatever your interest and ability your spare time is valuable to us.

Members are vital in supporting our work. Your contribution makes the Trust even more effective and every member strengthens the voice of the Trust. Join today if you want to help save local wildlife.

For more details of volunteering or joining as a member, call your nearest office:
Tondur, Bridgend 01656 724100
Cilgerran, Cardigan 01239 621600
Or email: info@welshwildlife.org

Mae Ymddiriedolaeth Natur De a Gorllewin Cymru yn gweithio i warchod pob math o fywyd gwylt. Rydym yn rheoli bron i 100 o warchodfeydd natur sy'n cynnwys coetiroedd, dolydd, rhosydd, corsydd ac ynysoedd fel Sgomer. Rydym yn ymgychu ar eich rhan yn erbyn datblygiadau niweidiol, yn darparu cyngor ynghylch eich anghenion rheoli tir ac yn helpu pobl o bob oed i ddeall a mwynhau ein bywyd gwylt.

Gallwch chi helpu....mae gwirfoddolwyr yn hanfodol i'r Ymddiriedolaeth. Waeth beth yw eich diddordeb a'ch gallu, mae eich amser sbâr yn werthfawr i ni.

Mae aelodau'n hanfodol i gefnogi ein gwaith. Mae eich cyfraniad chi yn gwneud yr Ymddiriedolaeth yn fwy effeithiol fyth ac mae pob aelod yn cryfhau llais yr Ymddiriedolaeth. Ymunwch â ni heddiw os am helpu i achub bywyd gwylt lleol.

Am fanylion pellach am wirfoddoli neu am ymuno fel aelod, ffoniwch eich swyddfa agosaf,
Tondur, Pen-y-bont ar Ogwr 01656 724100
Cilgerran, Aberteifi 01239 621600
Neu e-bost: info@welshwildlife.org

This leaflet was produced with support from:
Cynhyrchwyd y daflen hon gyda chefnogaeth gan:

Rhos Glyn Yr Helyg, Ceredigion

The Wildlife Trust of South and West Wales
Ymddiriedolaeth Natur De a Gorllewin Cymru

Produced by Fitzpatrick Woolmer Design - 01634 711 771

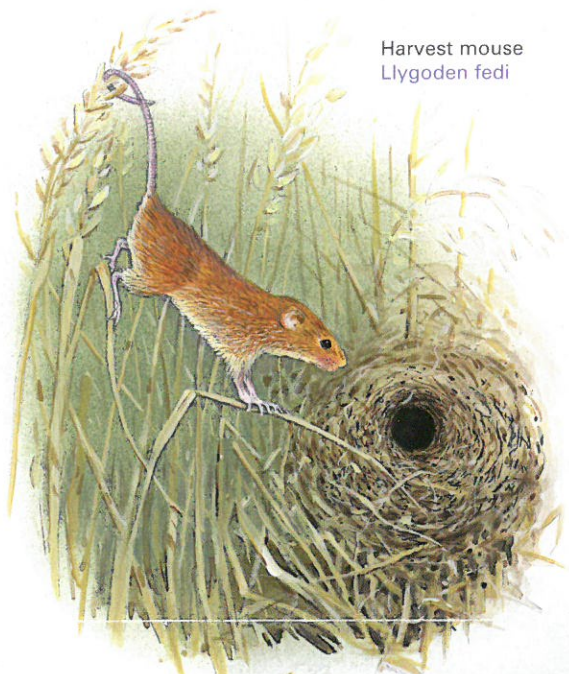
Cyda chymorth
Cronia Drefadaeth y Loteri
Supported by the Heritage Lottery Fund

Other features to look out for on the reserve are the two pingos in the central area. Pingos are glacial features of the landscape, left over from the last ice age. They are created when soil has lain over a core of ice. The ice is later melted and the soil collapsed in to create a perfectly circular and deep pool which is now covered in mire (wet) vegetation. Because they are very deep, the pingos are dangerous and are fenced for the safety of visitors and grazing livestock. However you can still see wetland plants such as orange Bog Asphodel (*Narthecium ossifragum*) and the carpets of *Sphagnum* mosses.

The undisturbed grassland and scrub on the reserve is also home to a wealth of other wildlife, and over 250 species of flowering plant have been recorded. Birds such as grasshopper warbler, willow tit and reed bunting are regularly seen here. Harvest mice use the scrubby grassland areas, and otters are known to use the Afon Grannell where it runs through the northern end of the reserve. The waterway is also a good place to spot dragonflies and damselflies. Butterflies commonly seen on the reserve include Small Heath, Green Hairstreak, Meadow Brown, Large Skipper and Ringlet.

Ymhlith y nodweddion eraill i gadw llygad amdanynt yn y warchodfa mae dau bingo yn y canol. Nodweddion rhewlifol a berthyn i'r tirlun yw'r pingos, wedi'u gadael ers yr oes iâ ddiwethaf. Maent yn cael eu creu pan fo pridd wedi gorwedd ar graidd o iâ. Mae'r iâ wedi toddi'n ddiweddarach a'r pridd wedi dymchwel i mewn gan greu pwll dwfn ar ffurf cylch perffaith sydd bellach wedi'i orchuddio gan lystyfiant cors (gwlyb). Gan eu bod yn ddyfn iawn, mae'r pingos yn beryglus ac maent wedi'u ffensio er mwyn sicrhau diogelwch yr ymwelwyr a'r da byw sy'n pori yn y warchodfa. Fodd bynnag, fe allwch chi weld y planhigion tir gwlyb yn y fan yma, fel y Llafn y Bladur oren (*Narthecium ossifragum*) a'r carpedi o fwsoglau *Sphagnum*.

Mae'r glaswelltir a'r prysgwydd yn y warchodfa'n gartref i gyfoeth o fywyd gwylt arall amrywiol hefyd, ac mae mwy na 250 o rywogaethau o blanhigion yn blodeuo wedi'u cofnodi yma. Mae adar fel y troellwr bach, titw'r helyg a bras y cyrs i'w gweld yma'n rheolaidd. Mae llygod meddi'n defnyddio Afon Grannell lle mae'n rhedeg drwy ben gogleddol y warchodfa. Hefyd, mae'r afon yn lle da i weld gweision y neidr a mursennod. Ymhlith y glöynnod byw sydd i'w gweld yn gyffredin yn y warchodfa mae lâr Fach y Ffridd, y Brithribin Gwyrdd, Llwyd y Ddôl, y Gwibiwr Mawr a'r lâr Fach Fodrwyog.

Harvest mouse
Llygoden feddi

Rhos pasture
Porfa o ros

Purple moor-grass
Gwellt y gweunydd

Glyn Yr Helyg Farm
Fferm Glyn yr Helyg

200m tua
200m approx

Key Allwedd

- Reserve boundary Ffin y warchodfa
- Entrance Mynedfa
- Gate Giât
- Pingo Pingo

Devil's-bit scabious
Bara'r cythraul